

80-as évek – Az új művészettörténet kezdete

Hans Belting *A művészet-történet vége* című könyvét 1983-ban írta, a kötet azóta igazi művészetelméleti klasszikussá vált, szerzője pedig több újrakiadás során kiegészítésekkel látta el. Épp a nyolcvanas évek elején, amikor a képzőművészeti világ történései arra engedtek következtetni, hogy az addig megszokott, képviselt és talán erőltetett nagy átfogó művészettörténet már idejétmúlt, így itt az idő elismerni a sok párhuzamosan olvasható narratíva, életmű, csoportosulás létjogosultságát.

A nyolcvanas évek többek között a mobilitás megnövekedéséről, az első számítógépekről és számítógépes játékok megjelenéséről, a filmművészet virágzásáról, az elektronikus zenéről – az új világ valamiféle látszólagos harmóniájáról szólt. De közben ott lapultak a második világháborút még megélő generáció tapasztalatai, valamint egy új generáció elégedetlensége a sok szempontból elfáradt rendszerekkel, a művészet pedig ismét a társadalmi és politikai történésekkel kapcsolatos aggodalmak, frusztrációk és ötletek kifejező terepévé vált. A bécsi Albertina Modern százhatvan művet bemutató kiállításán a szóban forgó 80-as évek jelenségeit igyekszik tematizálni. A kiállítást különösen ajánljuk azoknak az olvasóinknak, akik forgatták az *Artmagazin* korábbi, 80-as évek különszámait,¹ és kíváncsiak arra a világjelenségre, amelyhez az igencsak aktív – leginkább alternatív – itthoni közeg a teljesen más mindennapjaiból kapcsolódni tudott. (Szilágyi Róza Tekla)

David Salle: *Room with blue statue* (Szoba kék szoborral), 1986, olaj, akril, vászon, Albertina, Bécs, Essl-gyűjtemény © Bildrecht, Wien, 2021

Az emberiség mementója

Isamu Noguchi (1904–1988) az Egyesült Államokban született amerikai anyától és japán apától, gyermekkorát Japánban, tinédzserkorát pedig Amerika középnyugati részén töltötte. A második világháború eseményei így egész későbbi munkásságát meghatározták. Noguchi gyakran merített inspirációt az ősi kultúrák művészetéből és építészetéből – az egyiptomi piramisoktól kezdve a buddhista templomoktól és zen-kerteken át az amerikai indián sírhalmokig. Egyik legmonumentálisabb projektjében, amely sosem valósult meg, a geoglifikák ősi technikáját ötvözte egy merész, jövőbe tekintő elképzeléssel: Hiroshima és Nagaszaki után jött az az egyszerre utópisztikus és disztópikus gondolata, hogy az emberiség jövőbeni otthonát a Mars jelentheti. A *Sculpture To Be Seen From Mars* (A Marsról látható szobor, 1947) egy grandiózus land art projekt: terve szerint egy sematikus arcot formáztak volna meg a sivatagban. Az arc – amelynek csak az orra kb. 1,6 kilométert tett volna ki –

a Földről, illetve a földön nem lett volna látható, de az emberiség marsbéli letelepedését követően visszatekintve egykori otthonunkra eszünkbe idéződött volna mindaz a pusztítás, amelyet magunk mögött hagytunk. (Léopold Zsanett)

Isamu Noguchi: *Sculpture To Be Seen From Mars*, 1947, fotó: Soichi Sunami, The Noguchi Museum Archives, 01646 ©INFGM / ARS – DACS

¹ *Artmagazin* 111, 119

The 80s. Die Kunst der 80er Jahre
(*The 80s. A nyolcvanas évek művészete*),
Albertina Modern, Bécs,
2022. február 13-ig

Noguchi, Barbican Centre, London,
2022. január 9-ig

*Fragmented Illuminations:
Medieval and Renaissance Manuscript
Cuttings at the V&A*
(*Illuminációtöredékek: középkori és
reneszánsz kézirat-kivágások
a V&A-ban*), Victoria & Albert Museum,
London, 2022. május 8-ig

A sokáig lappangó illumináció Irene-t,
a 15. században élt görög festőművészt
műhelyében, munka közben látjuk.
Irene. François Le Barbier körének tulajdonítva,
Giovanni Boccaccio *Des Cleres et nobles femmes*
(*Tiszta és nemes hölgyekről*) kéziratából,
1460–70 körül, Párizs, Franciaország. Museum
no. 4280. © Victoria and Albert Museum, London

Kódexkivágatok

Csodáljuk a színes képeket: ki ne gyűjtött volna pompás magazinillusztrációkat élete során, parfüm- vagy autóreklámokat, távoli, gyönyörű tájakat bélyegnagyságban? Nos, 18–19. századi eleink is éltek a papírvágó kés adta lehetőségekkel, és a szerencsés kevesek egyenesen a legrégebbi, kézzel írott könyveinket kaparinthatták meg. A katolikus egyház vagyónának szekularizációja

során számos kódex került a templomi kincstárakból magánkézre – ha szöveges lapjaik iránt nem is lelkesedett minden tulajdonos (vagy egyszerűen nem értette őket), az aranyozott iniciais bizonyosan elrabolták a lapozgatók szívét: vagy mert festészettörténeti érdekességeknek számítottak, vagy pedig mint régiség váltak értékessé; még másolták is őket. A múzeum már idejekorán, a 19. század derekán gyűjteni kezdte a Nyugat-Európa különböző országaiból származó

kivágatokat, s most ezekből hoz nagyszabású válogatást, miközben felvonulnak a leghíresebb gyűjtők is: Luigi Celotti apát, az író-filozófus John Ruskin, George Salting műgyűjtő; a múzeum első kurátora, Charles Robinson és nem utolsósorban a hírhedt Guglielmo Libri, a francia közönyvtárak főfelügyelője, aki régi kéziratok lapjait lopta el tonnaszám a rá bízott közönyvtárakból. (Zelei Bori)